

การบริหารจัดการพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบ กรณีศึกษา พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

โดยนายบุญช่วย หอมยามเย็น

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นมา ความขัดแย้งทางการเมืองในสหภาพพม่าหรือสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาในปัจจุบัน ระหว่างกองกำลังทหารเมียนมากับกองกำลังชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ทำให้มีประชาชนเมียนมา และกลุ่มชาติพันธุ์ที่กลัวการประหัตประหารหลบหนีเข้ามาพำนักในเขตแดนของประเทศไทย ซึ่งในการบริหารจัดการพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบ รัฐบาลและสภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการผ่อนปรนให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อรอการส่งกลับเมื่อเหตุการณ์การสู้รบยุติลง การดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวจึงเป็นไปในลักษณะชั่วคราว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์อันจะนำไปสู่การปักหลักอยู่ในพื้นที่และประเทศไทยอย่างถาวร อาทิ การปลูกสร้างที่พักอาศัยให้ใช้ชั่วคราวจากธรรมชาติทั้งหมด การห้ามมิให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบประกอบอาชีพใด ๆ ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ การกวดขันไม่ให้ความช่วยเหลือใดที่จะสนับสนุนหรือดึงดูดให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบจากเมียนมาอพยพเข้ามาเพิ่มมากขึ้นหรือเป็นการสนับสนุนให้ผู้หนีภัยอยู่ในประเทศไทยยาวนานขึ้น หากแต่ในข้อเท็จจริง การพักอาศัยในราชอาณาจักรไทยของผู้หนีภัยจากการสู้รบกลับมีระยะเวลายาวนานมากกว่า ๓๐ ปี มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในรุ่นลูกรุ่นหลาน ทำให้เมื่อจำนวนผู้หนีภัยฯ มีมากขึ้นและอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวยาวนานขึ้น กฎระเบียบที่กำหนดไว้จึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่ผู้หนีภัยจากการสู้รบมีความต้องการปัจจัยต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตมากขึ้น ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงมีการละเมิดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ อยู่เป็นระยะ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของการบริหารจัดการพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบ

รัฐบาลไทยได้มีการผ่อนผันให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่หลบหนีการสู้รบเข้ามาพำนักในเขตแดนของประเทศไทยเป็นการชั่วคราวตามหลักมนุษยธรรม โดยให้นิยามคนกลุ่มดังกล่าวว่า ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (ผกร.) หรือ Myanmar Displaced Persons (MDPs) เนื่องด้วยรัฐบาลไทยมิได้ลงนามเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. ๒๔๙๔ และพิธีสารเกี่ยวกับสถานะของผู้ลี้ภัย พ.ศ. ๒๕๑๐ จึงทำให้คนเหล่านี้ไม่อยู่ในสถานะ “ผู้ลี้ภัย” มีสถานะเป็นเพียงผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยรัฐบาลไทยมีนโยบาย/แนวทาง การดำเนินการต่อกลุ่มต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ และอนุญาตให้อาศัยอยู่ในพื้นที่จำกัด ซึ่งเรียกว่า พื้นที่พักพิงชั่วคราวสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา (Temporary Shelter for Myanmar Displaced Persons) จำนวน ๙ แห่ง ใน ๘ อำเภอ ๔ จังหวัด ด้านเมียนมา ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี มีจำนวนประชากรรวม ๗๗,๖๘๖ คน

พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบบ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เดิมมีพื้นที่รองรับผู้หนีภัยการสู้รบชั่วคราว จำนวน ๖ แห่ง ประกอบด้วย บ้านแม่ตะวอ บ้านโซโกร บ้านแม่สลิค บ้านเคลอเคะ บ้านกามอเระเคะ และบ้านแม่หละ ซึ่งส่วนมากตั้งอยู่ใกล้และติดชายแดนมากเกินไป มักจะมีกำลังฝ่ายตรงข้ามจากเมียนมาลักลอบเข้ามาก่อความไม่สงบ โดยเฉพาะในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๗ ถึงต้นปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ หน่วยงานความมั่นคง และกระทรวงมหาดไทย จึงได้ร่วมกันพิจารณาเลือกบริเวณพื้นที่รองรับผู้หนีภัยการสู้รบบ้านแม่หละ หมู่ที่ ๙ ตำบลแม่หละ เป็น “พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบบ้านแม่หละ (Maela temporary shelter area)” ซึ่งเป็นพื้นที่พักพิงฯ ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

โดยมีพื้นที่บริหารจัดการ ๑,๔๖๕ ไร่ ประชากร ๒๘,๔๙๔ คน ๗,๒๘๑ ครัวเรือน (ข้อมูลเดือนมกราคม ๒๕๖๓) และบริหารจัดการพื้นที่ตามแนวทางของสภาความมั่นคงแห่งชาติ แนวทางของกระทรวงมหาดไทย และแนวทางของกรมการปกครอง มาตลอดระยะเวลา ๔๐ ปี

๒. พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบบ้านแม่หละ (Maela temporary shelter area)

๒.๑ ประวัติความเป็นมา

อำเภอท่าสองยาง เดิมมีศูนย์อพยพที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับผู้หนีภัยการสู้รบจากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบบริเวณชายแดนไทย - เมียนมา ทางด้านจังหวัดตาก - แม่ฮ่องสอน โดยกองกำลังทหารรัฐบาลเมียนมาได้ส่งกำลังเข้าโจมตีกองกำลังกลุ่มกะเหรี่ยงอย่างต่อเนื่องและรุนแรง จนสามารถยึดที่ตั้งสำคัญ ของกองกำลังกะเหรี่ยงได้เกือบทั้งหมด เป็นเหตุให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดน อพยพหลบหนีภัยการสู้รบเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ดังนั้น จึงได้เตรียมพื้นที่ให้ผู้หนีภัยการสู้รบอาศัยอยู่เป็นการชั่วคราว จำนวน ๖ แห่ง ดังนี้

- พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ

บ้านแม่ออกผารู หมู่ที่ ๓ ตำบลแม่หละ

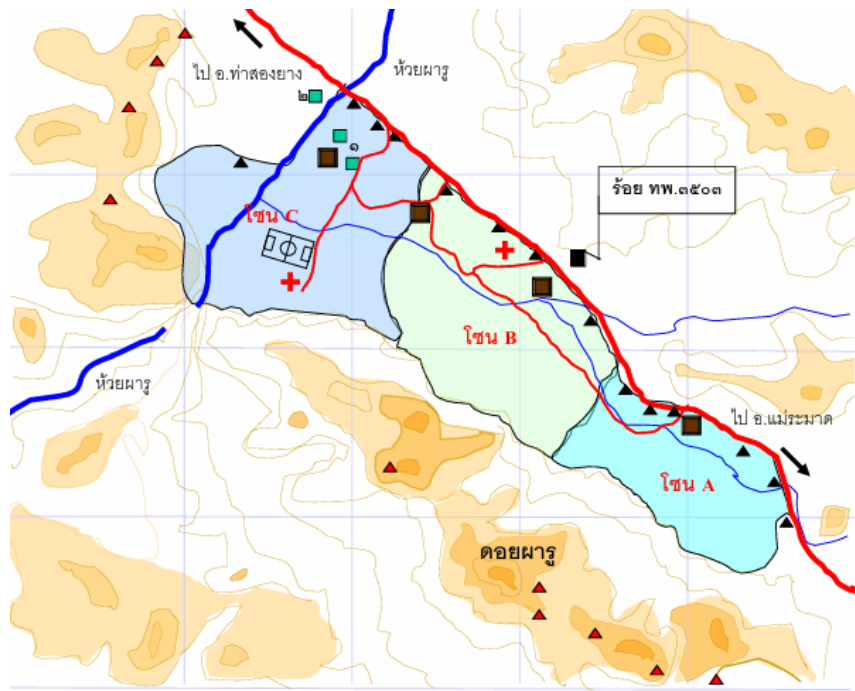
- พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านกามอเระเคะ บ้านแม่อุ้ม หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ต๋าน
- พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านเคลอเคะ บ้านทีโนะเคะ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่อุสุ
- พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่ตะวอ บ้านแม่ต๋น หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าสองยาง
- พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านโซโกร บ้านแม่สอง หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่สอง
- พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่สลิต บ้านแม่สลิตหลวง หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่สอง

แต่ศูนย์อพยพทั้ง ๖ แห่ง ตั้งอยู่ใกล้และติดชายแดนมากเกินไป ซึ่งมักจะมีกำลังฝ่ายตรงข้ามจากเมียนมาลักลอบเข้ามาก่อความไม่สงบ โดยเฉพาะในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๗ และต้นปี พ.ศ. ๒๕๓๘ มีกำลังฝ่ายตรงข้ามจากเมียนมาลักลอบเข้ามาเผาทำลายบ้านเรือน ปล้นทรัพย์สิน รวมทั้งจับตัวผู้นำของผู้หนีภัยเป็นเหตุให้ยากแก่การควบคุมและให้ความช่วยเหลือ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ หน่วยงานด้านความมั่นคง และกระทรวงมหาดไทยจึงได้พิจารณาเลือกบริเวณบ้านแม่หละ หมู่ที่ ๙ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นศูนย์อพยพบ้านแม่หละ หรือศูนย์ Bae Klor เป็นสถานที่ปลอดภัยและควบคุมให้ความช่วยเหลือได้สะดวก และได้ยุบศูนย์อพยพทั้ง ๖ แห่ง ไว้เป็นแห่งเดียว ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงได้รับมอบหมายภารกิจดังกล่าว และได้เปลี่ยนชื่อเรียก “ศูนย์อพยพบ้านแม่หละ หรือ ศูนย์ Bae Klor” เป็น “พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ”

๒.๒ ที่ตั้งและอาณาเขต

พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ตั้งอยู่บ้านแม่หละ หมู่ที่ ๙ ตำบลแม่หละ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ประเทศไทย ห่างจากชายแดนไทย - เมียนมา ระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร ห่างจากอำเภอแม่สอด ระยะทาง ๖๐ กิโลเมตร ห่างจากอำเภอท่าสองยาง ระยะทาง ๒๖ กิโลเมตร มีพื้นที่บริหารจัดการจำนวน ๑,๔๖๕ ไร่ ๑ งาน ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ อำเภอแม่สอด - อำเภอแม่สะเรียง โดยมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดลำห้วยผารูและแนวเขาดอยผารู ความยาวประมาณ ๑ กม.
ทิศตะวันออก	ติดกับถนนหมายเลข ๑๐๕ อ.แม่สอด - อ.แม่สะเรียง ยาวประมาณ ๓.๗ กม.
ทิศใต้	ติดกับเขตติดต่อ อำเภอแม่ระมาด - อำเภอท่าสองยาง แนวสวนป่าเอกชน
ทิศตะวันตก	ติดกับเขาดอยเลาและดอยผารู ซึ่งถือเป็นสิ่งกีดขวาง ที่กำบังทางธรรมชาติ

สัญลักษณ์

๑ สนง. พท.พักพิงฯ	โกดัง (เก็บอาหาร)
๒ ตก.๒๐ (ป่าไม้)	โรงพยาบาล
จุดตรวจ อส.	ถนนหลวงหมายเลข ๑๐๕
รปภ.รอบนอก	ลำห้วย

๒.๓ เขตการปกครอง

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ โซน ๒๑ หมู่บ้าน ได้แก่

โซน A = ๕ หมู่บ้าน

โซน B = ๘ หมู่บ้าน

โซน C = ๘ หมู่บ้าน

๒.๔ สถานที่สำคัญ

๒.๔.๑ สำนักงานพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ เป็นสถานที่ในการติดต่อประสานงานของส่วนราชการ, หน่วยงานระหว่างประเทศ, องค์การระหว่างประเทศ และคณะกรรมการผู้หนีภัยจากการสู้รบ

๒.๔.๒ สถานรักษาพยาบาล มีโรงพยาบาลรักษาโรคทั่วไป ๒ แห่ง อยู่ที่โซน B ๑ แห่ง และโซน C ๑ แห่ง

๒.๔.๓ หน่วยวิจัยป้องกันมลาเรีย มี ๑ แห่ง ตั้งอยู่บริเวณโซน B

๒.๕ ประชากร

ประชากร แยกเป็น ๑๓ ชนเผ่า ได้แก่ เผ่ากะเหรี่ยง, เผ่าพม่า, เผ่าคะฉิ่น, เผ่ามอญ, เผ่าคาเรนนี่, เผ่าฉาน, เผ่าลีซู, เผ่าระไซ้, เผ่าชิน, เผ่าลาหู่, เผ่านากา, เผ่าโซมิ และเผ่าโปโอ

ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ สามารถแยกได้ ๒ กลุ่ม ดังนี้

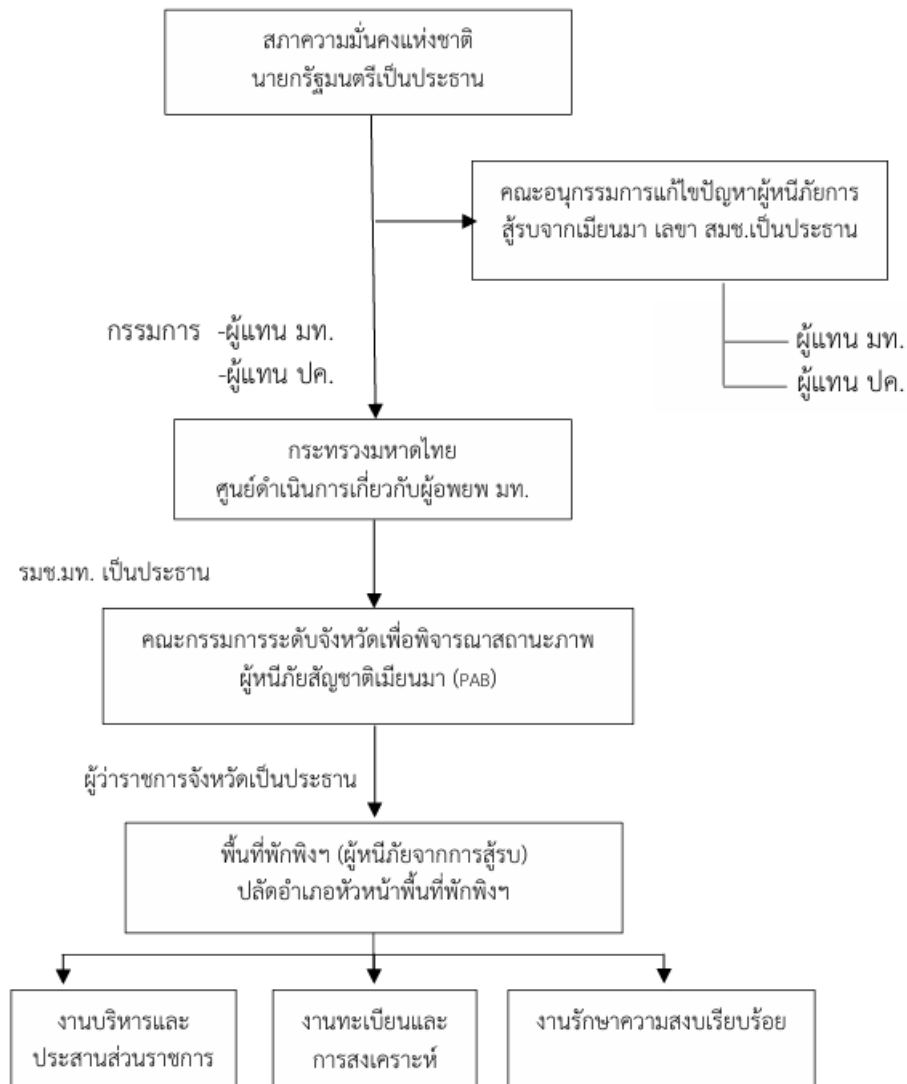
๑) ผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา จำนวนประชากร ๑๒,๖๖๓ คน

๒) ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ จำนวนประชากร ๑๕,๗๕๗ คน

รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน ๒๘,๔๒๐ คน (ปรับปรุงเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘)

๓. การบริหารจัดการพื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบบ้านแม่หละ

แผนผังการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบ

การดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบจากเมียนมา อยู่ภายใต้การวางกรอบนโยบาย และการกำกับดูแลของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน โดยมีคณะกรรมการแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบจากเมียนมา ซึ่งมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นประธานคณะกรรมการ และมีผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทยและผู้แทนจากกรมการปกครอง เป็นกรรมการ

สภาความมั่นคงแห่งชาติได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยดำเนินการในการดูแล ภารกิจ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบ โดยมีสำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมขององค์กรระหว่างประเทศและองค์กร นอกภาครัฐที่เข้าไปดำเนินการภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวและประสานการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ส่งผู้หนีภัยจากการสู้รบจากเมียนมาเดินทางไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม (Resettlement Program) หรือโครงการส่งผู้หนีภัยจากการสู้รบจากเมียนมาเดินทางกลับมาตุภูมิโดยสมัครใจ (Voluntary Repatriation Program : Vol Rep) ซึ่งมีรองปลัดกระทรวงมหาดไทยที่กำกับดูแลกองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่หัวหน้าสำนักงานศูนย์ดำเนินการเกี่ยวกับผู้อพยพ กระทรวงมหาดไทย

การดูแลพื้นที่พักพิงฯ แต่ละแห่งในระดับภูมิภาค มีคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อพิจารณา สถานภาพผู้หนีภัยสัญชาติเมียนมา (PAB) ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน โดยมีหน้าที่ ดังนี้

๑. ประมวลข้อมูลจากแบบสอบถามและความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้สัมภาษณ์และเอกสาร ประกอบอื่น ๆ โดยละเอียด เพื่อวินิจฉัยว่าผู้หลบหนีเข้าเมืองดังกล่าวควรเข้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวที่ทางราชการ กำหนดหรือไม่

๒. หลักเกณฑ์การพิจารณาสถานภาพ ให้คณะกรรมการฯ พิจารณาตามหลักเกณฑ์ในข้อ ๑. ควบคู่ไปกับกฎหมายภายในประเทศอย่างเคร่งครัด

๓. การประชุมของคณะกรรมการฯ กำหนดอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง หรือตามความเหมาะสม และจะต้องมีคณะกรรมการฯ เข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งโดยมติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

๔. ผู้ร้องต้องยื่นอุทธรณ์ผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ตามข้อ ๑. ภายใน ๗ วัน และ ส่งหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาภายใน ๓๐ วัน

๕. แจ้งผลการประชุมให้คณะกรรมการฯ ทราบ

๓.๑ การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลไทยได้กำหนดสถานภาพของกลุ่มบุคคลที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ด้วยสาเหตุ ของการสู้รบระหว่างรัฐบาลเมียนมาและกองกำลังชนกลุ่มน้อยว่า “ผู้หนีภัย จากการสู้รบ” (Displaced Persons from Fighting)” นอกจากนี้ยังกำหนดว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (Illegal Entrant) ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และในกรณีนี้คณะรัฐมนตรีไม่เคยมีมติ ผ่อนผันให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบพักอาศัยอยู่เป็นการชั่วคราว ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มีเพียงมติสภาความมั่นคงแห่งชาติที่กำหนดแนวทางปฏิบัติผ่อนปรนให้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ เพื่อรอการส่งกลับเมื่อเหตุการณ์การสู้รบยุติลง หากผู้หนีภัยจากการสู้รบลักลอบออกนอกพื้นที่ควบคุมจะถูก จับกุมดำเนินคดี ข้อหาเป็นบุคคลต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ดังนั้น ผู้หนีภัยจากการสู้รบเหล่านี้ จึงไม่มีฐานะเป็น ผู้อพยพหรือผู้ลี้ภัย (Refugee) โดยรัฐบาลมีนโยบายช่วยเหลือ โดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ ยังไม่ได้ตัดขาดจากสัญชาติเดิม และสามารถส่งกลับมาตุภูมิได้ แต่เมื่อพิจารณาตาม หลักของศีลธรรมและมนุษยธรรม สภาความมั่นคงแห่งชาติได้ให้กระทรวงมหาดไทยผ่อนผันไม่นำกฎหมาย คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาใช้อย่างเคร่งครัด คงไว้แต่การจำกัดบริเวณผู้หนีภัยจากการสู้รบให้อยู่ในพื้นที่ ที่จัดให้เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติหัวหน้าพื้นที่พักพิงฯ ก็มีกรอนุญาติเป็นรายกรณี หากมีเหตุจำต้อง ออกจากพื้นที่ เช่น การเข้ารับการรักษาพยาบาล การรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลในท้องถิ่นใกล้เคียง ในกรณีที่ เจ็บป่วยขั้นร้ายแรงและสถานพยาบาลภายในพื้นที่พักพิงฯ ไม่สามารถให้การรักษาพยาบาลได้

สำหรับมาตรการในการดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบของพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ตามแนวทางที่รัฐบาลไทยได้กำหนดไว้ มีดังนี้

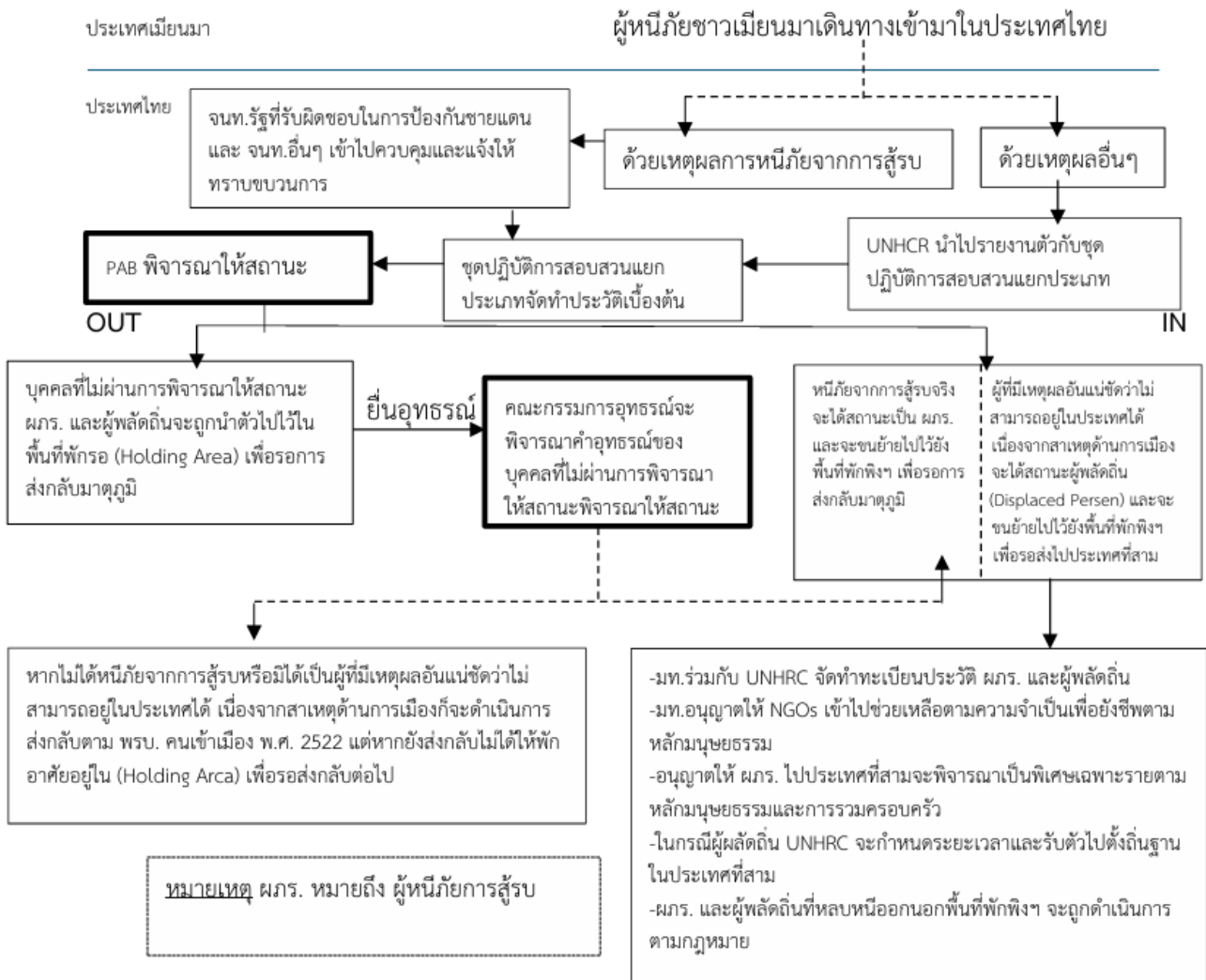
๑) ในระยะเริ่มต้นเมื่อมีผู้หนีภัยจากการสู้รบข้ามแดนเข้ามา จะดำเนินการให้การช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกให้พักพิงในพื้นที่ที่ปลอดภัยตามพื้นฐานของหลักมนุษยธรรม

๒) ผู้หนีภัยจากการสู้รบตามข้อ ๑) ต้องอยู่ในบริเวณที่จัดให้เท่านั้น และสถานที่นั้นเป็นเพียง “ที่พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter)” ไม่ใช่ “ศูนย์ผู้ลี้ภัย (Refugee Camp)”

๓) เมื่อสถานการณ์การสู้รบภายในประเทศสิ้นสุดลงหรือเมื่อภาวะความไม่ปลอดภัยหมดสิ้นไป ผู้หนีภัยจากการสู้รบจะต้องเดินทางกลับประเทศต้นทันที โดยฝ่ายไทยจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและ ช่วยเหลือให้เดินทางกลับประเทศอย่างปลอดภัยและมีศักดิ์ศรี

๓.๒ การดำเนินการตามภารกิจของกระทรวงมหาดไทย

ในระยะเริ่มต้นเมื่อมีสถานการณ์ผู้หนีภัยจากการสู้รบเข้ามาในราชอาณาจักรไทย กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดกรอบและภารกิจในการควบคุมดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบ ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๒.๑ ภารกิจด้านต่าง ๆ ของกระทรวงมหาดไทย

๓.๒.๑.๑ ภารกิจงานด้านนโยบาย

๑) เสนอแนะและกำหนดนโยบายในการขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเกี่ยวกับผู้หนีภัยฯ โดยประสานงานร่วมกับหน่วยราชการระดับกระทรวง ได้แก่ สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ และฝ่ายทหารเพื่อนำมาถกแถลง วิเคราะห์ และประเมินสถานการณ์

๒) กำหนดท่าทีและแนวทางการเจรจาตกลงและแก้ไขปัญหา

๓) กำหนดแผนและนโยบายในการสกัดกั้นไม่ให้มีลักลอบเข้า-ออกจากพื้นที่พักพิงฯ

๔) กำหนดแผนและนโยบายในการส่งผู้หนีภัยฯ กลับสู่มาตุภูมิอย่างปลอดภัยและมีศักดิ์ศรี

๕) กำหนดแผนและนโยบายในการโยกย้ายพื้นที่พักพิงชั่วคราว

๖) กำหนดนโยบายและมาตรฐานการให้บริการพื้นฐานการดำรงชีวิตของผู้หนีภัยฯ

ในพื้นที่ อาทิ อัตราส่วนการแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภค การรักษาพยาบาล สุขภาพ การศึกษาและการฝึกอาชีพ เป็นต้น

๓.๒.๑.๒ การกิจด้านประสานกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

๑) เจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตและเจ้าหน้าที่องค์การระหว่างประเทศทุกระดับ รวมถึงบุคคลสำคัญจากต่างประเทศที่จะเดินทางเข้าไปในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ โดยมีวัตถุประสงค์ เข้าไปศึกษาสถานการณ์จะต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมและพิธีการทางการทูตโดยติดต่อประสานงานผ่านทาง กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อจักได้นำเสนอให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทย จะได้แจ้งผลการพิจารณาอนุมัติให้จังหวัดทราบล่วงหน้าก่อนการเดินทางเข้าพื้นที่

๒) ประสานความร่วมมือและติดต่อประสานเจรจาต่อรองกับองค์การระหว่างประเทศในการจัดทำแผน และร่วมกำหนดนโยบายเพื่อขอรับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากต่างประเทศ ในเรื่องเลี้ยงดู และให้บริการด้านการแพทย์ บุคลากร รวมทั้งการลงนามในข้อตกลงต่าง ๆ กับต่างประเทศ

๓) การเข้าร่วมประชุมกับองค์การระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิก อาทิ UNHCR IOM เกี่ยวกับนโยบายด้านผู้หนีภัยฯ การโยกย้ายถิ่นฐาน การค้ามนุษย์ โดยเป็นผู้ประสานเตรียมข้อมูล การประชุมร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในระดับกระทรวง อาทิ สภาความมั่นคงแห่งชาติ และกระทรวงการ ต่างประเทศ

๔) เจรจาทำความตกลงกับองค์การระหว่างประเทศในการอนุญาตให้ผู้หนีภัยฯ เดินทางไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม

๕) การอำนวยความสะดวกแก่องค์การระหว่างประเทศ NGOs ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับผู้หนีภัยฯ และผู้หลบหนีเข้าเมือง เช่น การขอต่อวีซ่า ฯลฯ

๓.๒.๑.๓ การกิจด้านการจัดทำแผน งบประมาณ และบุคลากร

๑) ประสานงาน เจรจา กำหนดข้อตกลงกับหน่วยงานต่างประเทศ ได้แก่ UNHCR และ NGOs เพื่อจัดทำแผนบริหารพื้นที่พักพิงฯ ได้แก่ จัดทำแผนงบประมาณเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ ประจำปีของภาครัฐ งบประมาณจาก UNHCR NGOs ที่ได้รับ ให้หน่วยปฏิบัติจัดทำแผนเพื่อกำหนดมาตรฐาน

๒) จัดทำแผนอัตรากำลัง เพื่อกำหนดมาตรฐานในการบริหารงานศูนย์ฯ และ รวมทั้ง UNHCR NGOs ที่ได้รับให้หน่วยปฏิบัติรับไปดำเนินการ รวมทั้งการขอสนับสนุนบุคลากรโดยใช้ งบประมาณจากสหประชาชาติมาปฏิบัติงาน การประสานกับฝ่ายปฏิบัติ ฯลฯ

๓) แจ้งประสานในเรื่องแผนงานและนโยบายให้หน่วยปฏิบัติรับไปดำเนินการ

๔) ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงาน/นโยบายและข้อตกลงที่ได้ลงนามไว้ กับองค์การระหว่างประเทศ และ NGOs

๓.๒.๑.๔ การกิจในการประสานการปฏิบัติโดยตรงกับส่วนราชการระดับภูมิภาคและพื้นที่พักพิงฯ

๑) ด้านนโยบาย

๑.๑) การประชุมและรับมอบนโยบายจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๑.๒) การจัดทำแผนร่วมกับหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศ เช่น แผนการ ส่งผู้หนีภัยฯ กลับสู่มาตุภูมิ แผนการฝึกวิชาชีพ เป็นต้น

๑.๓) การปรับลดหรือย้ายพื้นที่พักพิงฯ

๑.๔) แจ้งกำหนดเขตพื้นที่รองรับผู้หนีภัยฯ ในแต่ละพื้นที่

๑.๕) การสอบสวนแยกประเภทและการกำหนดประเภทและจำนวน ผู้อพยพที่ควรจะอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ

๑.๖) การติดตามประเมินผล

๑.๗) การกำหนดให้พื้นที่พักพิงฯและส่วนราชการภูมิภาครายงานผลการปฏิบัติงาน ตามแบบและห้วงระยะเวลา

๒) ด้านอำนวยการ

๒.๑) กำหนดการแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคและบริการขั้นพื้นฐาน

๒.๒) พิจารณานุมัติโครงการให้ความช่วยเหลือผู้หนีภัยฯ ในแต่ละพื้นที่ของ NGOs และองค์การระหว่างประเทศ อาทิ การส่งอาหาร การศึกษา การสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

๓) ด้านสังคมและอื่นๆ

๓.๑) การพิจารณากำหนดการให้บริการขั้นพื้นฐานกับผู้หนีภัยฯ

๓.๒) การอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตรา (VISA) ให้กับ NGOs องค์การระหว่างประเทศ

๓.๓) การอนุญาตให้เข้า - ออก พื้นที่พักพิงฯ ให้กับ NGOs องค์การระหว่างประเทศ และหน่วยงานอื่น ๆ ในการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบพฤติกรรมบุคคลที่เข้าไปทำงานในพื้นที่

๓.๔) การติดต่อสถานทูต และองค์การระหว่างประเทศ

๓.๕) การอนุญาตให้ผู้หนีภัยฯ เดินทางไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม

๓.๒.๒ กรอบแนวทางการปฏิบัติที่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ
ถือปฏิบัติ

- ให้ระมัดระวังการปฏิบัติที่จะนำความเสื่อมเสียชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติ
- ให้มีความเคร่งครัดในการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบ
- ให้มีความเคร่งครัดและระมัดระวังในการรักษาความปลอดภัยในบริเวณพื้นที่พักพิงชั่วคราว

บ้านแม่หละ

- ให้กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบ มีมาตรการในการควบคุมการผ่านเข้า - ออกจากพื้นที่อย่างเคร่งครัด มีการจัดระบบอย่างชัดเจน การส่งผู้ที่เจ็บป่วยไปยังโรงพยาบาลต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนและกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินของผู้หนีภัยจากการสู้รบ

- กำหนดให้มีการจัดทำทะเบียนประวัติ พร้อมทั้งจัดระเบียบของผู้หนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ

- ในพื้นที่ที่ยังไม่มีการสู้รบให้มีการเจรจาทำความเข้าใจกับชนกลุ่มน้อยสัญชาติเมียนมาว่า หากมีการเคลื่อนย้ายเข้ามาในเขตประเทศไทยจะมีสถานภาพเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และถ้ามีสถานการณ์ที่เกิดการสู้รบ ชนกลุ่มน้อยสัญชาติเมียนมาที่เคลื่อนย้ายเข้ามาในเขตประเทศไทยจะมีสถานภาพเป็นผู้หนีภัยจากการสู้รบ ในกรณีที่ผู้หนีภัยจากการสู้รบออกจากพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ จะถือว่าเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายและจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายไทย

- ห้ามมิให้มีการค้าขายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละโดยเด็ดขาด โดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบจะต้องแจ้งและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบและจะถูกดำเนินคดีหากไม่ปฏิบัติตาม เนื่องจากผู้หนีภัยจากการสู้รบอาจสนับสนุนอาหาร ยา วัสดุ และเครื่องอุปโภคบริโภคบางส่วน ให้แก่กองกำลังติดอาวุธซึ่งอยู่นอกเขตไทย

- ห้ามมิให้มีการค้าขายแรงงาน และการนำออกไปใช้แรงงานของผู้หนีภัยจากการสู้รบ

- ห้ามมิให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยไม่ได้รับอนุญาต

- การเข้าไปช่วยเหลือขององค์กรพัฒนาเอกชนต่างชาติ ขอให้องค์กรพัฒนาเอกชนต่างชาติ ทำหนังสืออย่างเป็นทางการไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อขออนุมัติก่อน เมื่อได้รับอนุมัติแล้วให้ส่งสำเนาแจ้งมายังหน่วยงานทหารในพื้นที่ที่ได้รับมอบเพื่อที่จะแจ้งให้ส่วนที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกในการเข้าช่วยเหลือแก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

- สิ่งอุปโภคบริโภคที่ประชาชนต้องการช่วยเหลือต่อผู้หนีภัยจากการสู้รบ ให้อำเภอท่าสองยาง เป็นผู้รวบรวมและดำเนินการ และอยู่ในดุลพินิจของอำเภอท่าสองยาง

- ไม่ให้มีการเข้ามาของกองกำลังชนกลุ่มน้อยในเขตประเทศไทย และในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่หละโดยเด็ดขาด

จะเห็นได้ว่ากระทรวงมหาดไทยได้วางกฎระเบียบในการปฏิบัติต่อผู้หนีภัยจากการสู้รบไว้ อย่างเคร่งครัดและมาตรการเหล่านี้มีเป้าหมายในการควบคุมผู้หนีภัยจากการสู้รบให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดไว้ให้ เท่านั้น โดยมีการวางเจ้าหน้าที่เพื่อการควบคุมในพื้นที่โดยเฉพาะ เช่น หัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ และสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน อย่างไรก็ตาม การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ไทยในการป้องกันการหลบหนี ออกจากพื้นที่พักพิงชั่วคราว นั้นทำได้ค่อนข้างยาก เหตุผลส่วนหนึ่งเนื่องมาจากกำลังของเจ้าหน้าที่มีน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรผู้หนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ดังนั้น จึงต้องมีมาตรการเด็ดขาด คือการดำเนินคดีต่อผู้ที่ฝ่าฝืนระเบียบด้วยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการควบคุมกำกับดูแลที่สำคัญและอาจทดแทนการขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่ที่ทำการควบคุมดูแลได้ เนื่องจากผู้หนีภัยจากการสู้รบล้วนหวั่นเกรงการถูกลงโทษด้วยการส่งกลับประเทศเมียนมา

อย่างไรก็ตาม เมื่อจำนวนผู้หนีภัยฯ มีมากขึ้นและอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ยาวนานขึ้น กฎระเบียบที่รัฐบาลไทยกำหนดไว้ก็ยืดหยุ่นมากตามสถานการณ์ความจำเป็นของแต่ละพื้นที่ หากแต่ยังคงอยู่ภายในกรอบของการควบคุมอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความตึงเครียดภายในพื้นที่พักพิง ชั่วคราวฯ โดยใช้พิจารณาญาณในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี เพราะหากไม่มีการยืดหยุ่นบ้างก็จะเป็น การฝืนกฎธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่อาจบริโภคอาหารที่มีเพียงแต่ข้าว ปลาย และพริก ซึ่งได้รับแจกจากองค์กร พัฒนาเอกชนต่างชาติได้ตลอดเวลาเป็นเวลาดิตต่อกันนานหลายปี และจำเป็นต้องชวนหาหาสิ่งอื่นมาบริโภค การยืดหยุ่นของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ จึงเป็นกุศโลบายที่จำเป็นในการกำกับดูแลพื้นที่ โดยพิจารณาเป็นรายกรณีไปเท่าที่จำเป็น เช่น อาจมีการอนุญาตให้เลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคและการค้า หรือ การอนุญาตให้ทำการเพาะปลูกภายในพื้นที่ เป็นต้น

๓.๓ การดำเนินการตามภารกิจของกรมการปกครอง

๓.๓.๑ ให้การสนับสนุนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และจัดกำลังสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) เข้าไป ควบคุมและรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๓.๓.๒ กำหนดมาตรการป้องกัน สก๊ตกัน มีให้มีการลักลอบเข้า – ออกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๓.๓.๓ กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๓.๓.๔ กำหนดมาตรการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและเผชิญเหตุสาธารณภัย

๓.๓.๕ ดำเนินการด้านการทะเบียนในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๓.๓.๖ ประชาสัมพันธ์และการปฏิบัติการทางจิตวิทยาและการข่าว

๓.๓.๗ รายงานผลการปฏิบัติการสำคัญในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๓.๔ การดำเนินการของจังหวัดตาก

จังหวัดตากดำเนินการตามแนวทางการควบคุมดูแลจัดระเบียบพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ อย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ การจัดทำทะเบียน

๓.๔.๑.๑ สํารวจปรับปรุงทะเบียนผู้หนีภัยการสู้รบให้เป็นปัจจุบันโดยตรวจสอบร่วมกับ คณะกรรมการระดับจังหวัด (Admission Board) โดยแยกกลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบที่ได้จัดทำทะเบียนแล้ว/ ผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ที่ไม่ได้จัดทำทะเบียน รายงานยอดให้กับกรมการปกครองทราบเป็นประจำ ทุกเดือน

๓.๔.๑.๒ ตรวจสอบและรับแจ้งการเกิด/การตาย และการออกเอกสารการรับแจ้งการเกิด/การตาย ให้เป็นปัจจุบัน

๓.๔.๒ การประสานงานองค์กรระหว่างประเทศที่เข้าไปดูแล และเจ้าหน้าที่ UNHCR

๓.๔.๒.๑ ทำความเข้าใจองค์กรเอกชน (NGOs)/เจ้าหน้าที่ UNHCR ว่าการจัดระเบียบพื้นที่พักพิงชั่วคราว เป็นไปตามกฎหมายของไทย

๓.๔.๒.๒ ควบคุม กำกับการเข้าพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ NGOs และ UNHCR จะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย และต้องประสานงานกับจังหวัดก่อนเข้าพื้นที่พักพิงชั่วคราว

๓.๔.๒.๓ การอนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบออกนอกเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราว หรือออกนอกเขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อการรักษาพยาบาลตามคำแนะนำของแพทย์

๓.๔.๒.๔ พิจารณากลับกรองประกอบความเห็นในชั้นต้น เพื่อกระทรวงมหาดไทยใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุมัติในการดำเนินโครงการช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบขององค์กรเอกชน (NGOs) ในแต่ละรอบปี

๓.๔.๒.๕ การอนุญาตให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบย้ายจากพื้นที่พักพิงชั่วคราวแห่งหนึ่งไปยังพื้นที่พักพิงชั่วคราวอีกแห่งหนึ่งภายในจังหวัดเดียวกันเป็นการถาวร เพื่อความปลอดภัยของผู้หนีภัย และครอบครัวตามหลักเอกภาพในการรวมครอบครัว ตามหลักมนุษยธรรม และเหตุผลด้านการรักษาพยาบาล และเพื่อความปลอดภัยของเด็ก ผู้เยาว์ และกลุ่มที่ต้องการความดูแลเป็นพิเศษ (EVI)

๓.๔.๒.๖ การอนุญาตให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบขออนุญาตย้ายพื้นที่พักพิงชั่วคราวเป็นการชั่วคราวภายในจังหวัดเดียวกัน เพื่อการศึกษาของผู้หนีภัย ระยะเวลาการอนุญาต ๑ ปีการศึกษา และเพื่อการฝึกอาชีพของผู้หนีภัย ตามห้วงระยะเวลาของหลักสูตรฝึกอาชีพ การเดินทางไปยังพื้นที่พักพิงชั่วคราวอื่น ต้องมีเจ้าหน้าที่ของ UNHCR หรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชน (NGOs) ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ควบคุมทั้งไปและกลับ สำหรับงบประมาณในการดำเนินการให้อยู่ในความรับผิดชอบของ UNHCR

๓.๔.๒.๗ การเดินทางไปตั้งถิ่นฐานประเทศที่สาม ดำเนินการตรวจสอบรายชื่อผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา ที่ผ่านกระบวนการพิจารณาในการเดินทางไปตั้งถิ่นฐานและกำหนดวันเดินทางแล้ว ตามที่กระทรวงมหาดไทยส่งมาให้จังหวัดตรวจสอบ ว่าได้อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวหรือไม่ สถานะใด และมีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติของกรมการปกครองหรือเอกสารอื่นหรือไม่

๓.๕ การดำเนินการในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ

๓.๕.๑ การปกครอง

กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบการปกครองของพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ โดยมีคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ เป็นผู้ช่วยดูแล ปลัดอำเภอท่าสองยาง ในฐานะหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ เป็นผู้บังคับบัญชาพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ภายใต้คำสั่งของนายอำเภอท่าสองยาง

คณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ คัดเลือกมาจากผู้หนีภัยฯ ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ คณะกรรมการชุดปัจจุบันมาจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๕) มีวาระการทำงาน ๓ ปี หมดวาระวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘ มีสมาชิกทั้งหมด ๑๐ คน (ชาย ๘ คน และหญิง ๒ คน) โดยจะต้องรายงานความคืบหน้าแก่คณะกรรมการกลาง (KRC) ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นจากผู้นำการอพยพ เพื่อดูแลการบริหารและการจัดการภายใน ๗ พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ (ยกเว้นพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่สุริน และพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านใหม่ในสอย) มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในตัวเมืองแม่สอด เป็นศูนย์กลางควบคุมดูแลพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ทั้ง ๗ แห่ง ดังกล่าว ซึ่งสำนักงานแห่งนี้ จะติดต่อสื่อสารกับรัฐบาลไทย ผู้บริจาค องค์กรมูลนิธิและคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๓.๕.๒ สถานศึกษา

การศึกษาภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ นั้น ถูกส่งเสริมผ่านทางโรงเรียนที่ถูกจัดตั้งขึ้นทั้งหมด ๓๖ แห่ง มีการเรียนการสอนภาษา ๓ ภาษา คือ ภาษาพม่า, ภาษากะเหรี่ยง และภาษาอังกฤษ มีนักเรียนทั้งหมด ๔,๒๘๙ คน แยกเป็นชาย ๔,๒๕๐ คน และหญิง ๕,๐๓๙ คน มีครูทั้งหมด ๕๒๓ คน แยกเป็นชาย ๑๙๔ คน และหญิง ๓๒๙ คน (ข้อมูลล่าสุด เดือนมิถุนายน ๒๕๖๗)

๓.๕.๓ การนับถือศาสนา

๓.๕.๓.๑ ศาสนาพุทธ มีวัด ๕ แห่ง มีผู้นับถือประมาณ ๓๕%

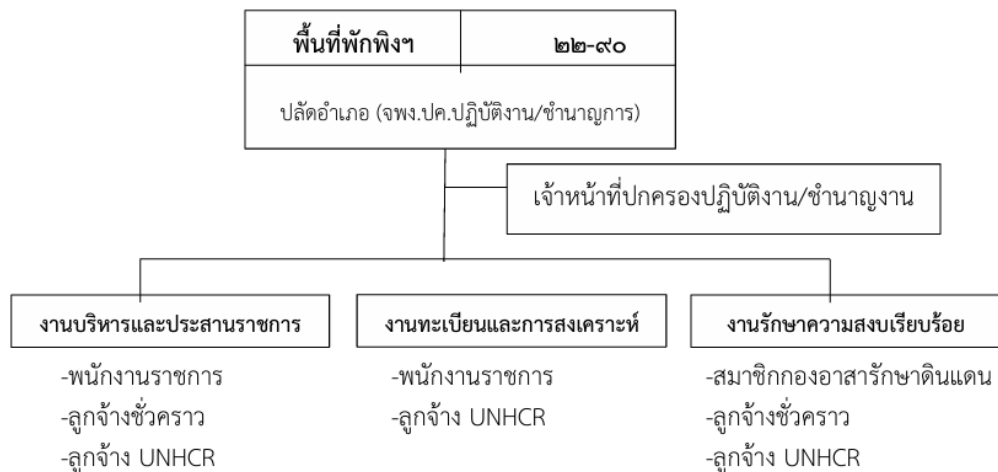
๓.๕.๓.๒ ศาสนาคริสต์ มีโบสถ์ ๕๙ แห่ง มีผู้นับถือประมาณ ๕๐%

๓.๕.๓.๓ ศาสนาอิสลาม มีสุเหร่า ๗ แห่ง มีผู้นับถือประมาณ ๑๕%

๓.๕.๔ โครงสร้างการบริหารงาน

แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งงานภายในและอัตรากำลังข้าราชการ
ของ พื้นที่พักพิงชั่วคราวผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา

๓.๕.๔.๑ งานบริหารและประสานราชการ

๑) ควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานราชการ สมาชิก อส. และลูกจ้างชั่วคราว ให้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ

๒) กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพื้นที่พักพิงฯ

๓) การประสานงานกับส่วนราชการ ได้แก่ สภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง จังหวัดตาก หน่วยงานความมั่นคง อาทิตย หน่วยทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบในพื้นที่พักพิงชั่วคราว บ้านแม่หละ

๔) ประสานงาน กำกับดูแล เจ้าหน้าที่องค์การระหว่างประเทศ (UNHCR) และ องค์การพัฒนาเอกชนต่างประเทศ (NGOs) ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ตามแนวทาง ดังนี้

๔.๑) เจ้าหน้าที่ NGOs และ UNHCR ที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ จะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทยและจะต้องประสานงานกับจังหวัดตากและอำเภอท่าสองยาง ก่อนเข้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ยกเว้น มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๔.๒) เจ้าหน้าที่ NGOs หรือหน่วยงานอื่นที่ปฏิบัติงานประจำในพื้นที่จะต้องถือ บัตรอนุญาตเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ซึ่งออกโดยกระทรวงมหาดไทยเพื่อใช้แสดงตัวระหว่าง ปฏิบัติงานในพื้นที่และต้องติดบัตรขณะปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะปฏิบัติงานได้เฉพาะบริเวณพื้นที่ที่ได้รับอนุมัติและ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในบัตรอนุญาตเท่านั้น แต่สำหรับเจ้าหน้าที่ NGOs ที่ปฏิบัติงานชั่วคราวหรือผู้ให้การ สนับสนุนเงินทุนหรือผู้เข้าไปติดตามสถานการณ์จะถือหนังสืออนุญาตซึ่งออกให้โดยกระทรวงมหาดไทยเพื่อใช้ แสดงตัวระหว่างเดินทางเข้าพื้นที่ ระบุตามพื้นที่ วัตถุประสงค์ และระยะเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น

๔.๓) ก่อนที่เจ้าหน้าที่ NGOs จะเดินทางเข้าพื้นที่จะต้องไปรายงานตัวที่จังหวัดตาก และอำเภอท่าสองยาง เพื่อรับทราบนโยบายของทางราชการ อาทิ ห้ามเข้าไปในเขตประเทศเมียนมาและในพื้นที่ ที่ไม่ปลอดภัย รวมถึงจังหวัดตากจะเป็นผู้พิจารณาการขยายเวลาอยู่ในประเทศไทยให้แก่เจ้าหน้าที่ NGOs ที่ปฏิบัติงานประจำในพื้นที่

๔.๔) NGOs จะต้องรายงานผลการปฏิบัติงานต่อกระทรวงมหาดไทย โดยผ่านจังหวัดตาก ทุก ๆ ๓ เดือน และจังหวัดตากจะประเมินผลการปฏิบัติงานของ NGOs ไปยังกระทรวงมหาดไทย สำหรับหน่วยงาน อื่น ๆ เช่น ส่วนราชการ รวมทั้งมูลนิธิ สมาคม ชมรม (ที่ไม่สังกัด CCSDPT) แต่ดำเนินงานในพื้นที่พักพิงชั่วคราว ก็ต้องแจ้งผลการดำเนินงาน เช่นเดียวกับ NGOs

๔.๕) หากเจ้าหน้าที่ NGOs ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ให้ดำเนินการ ตามขั้นตอน คือ การตักเตือน การงดต่อขยายเวลาอยู่ในประเทศไทย และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ แต่หากยังมีการฝ่าฝืนให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๖๒ โดยไม่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ NGOs เข้ามาในราชอาณาจักร

๔.๖) บุคคลชาวต่างชาติที่ NGOs จะนำเข้าไปเยี่ยมชมพื้นที่พักพิงชั่วคราว ขอให้องค์การ NGOs มีหนังสือรับรองความประพฤติบุคคลดังกล่าวด้วยว่า “จะไม่ดำเนินการใด ๆ ที่ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ”

๔.๗) การเสนอโครงการช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา NGOs ต้อง เสนอแผนงาน/โครงการผ่านพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง และจังหวัดตากพิจารณา กลั่นกรองประกอบความเห็นในชั้นต้น เพื่อเสนอกระทรวงมหาดไทยใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุมัติ ให้ดำเนินโครงการต่อไป

๔.๘) กิจกรรมแต่ละประเภทให้มีเจ้าหน้าที่สับเปลี่ยนกันเข้าไปปฏิบัติงานเท่าที่จำเป็น เช่น การแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภค รวมถึงอุปกรณ์การเรียนการสอน อนุญาตให้มีเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ เพียง ๑ - ๒ คนเท่านั้น ส่วนการให้ความช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาต้องดำเนินการเอง โดยมีเจ้าหน้าที่ NGOs เป็นผู้แนะนำ และไม่ให้เจ้าหน้าที่ NGOs อยู่ประจำในพื้นที่ที่อยู่อาศัยของผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา เว้นแต่แพทย์พยาบาลที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องรักษาผู้ป่วยอย่างฉุกเฉินหรือมีโรคระบาดรุนแรง ซึ่งจะต้อง แจ้งขออนุญาตจากหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละก่อน

๓.๕.๔.๒ งานทะเบียนและการสงเคราะห์

๑) การจัดทำทะเบียนผู้หนีภัยฯ ได้แก่ ทะเบียนคนเกิด (ออกสูติบัตร) ทะเบียนคนตาย (ออกมรณะบัตร) การย้ายที่อยู่ (เฉพาะในบางกรณี)

๒) การจำหน่ายทะเบียนผู้หนีภัยฯ ได้แก่ การจำหน่ายทะเบียนคนตาย (กรณีเสียชีวิตเป็นเวลานานแล้วไม่ได้แจ้งตามกำหนด) การจำหน่ายทะเบียนผู้หลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงฯ การจำหน่ายทะเบียนผู้กระทำความผิดกฎหมายร้ายแรง

๓) การสำรวจประชากรและการปรับปรุงทะเบียนให้มีความทันสมัยเป็นปัจจุบัน

๔) การออกตรวจที่พักอาศัยผู้หนีภัยฯ เพื่อตรวจสอบป้องกันการหลบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงฯ และป้องกันการลักลอบเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ ของบุคคลภายนอก

๕) การจำหน่ายบ้านเลขที่และการรื้อถอนบ้านพักอาศัยของผู้หนีภัยฯ ที่ได้รับความช่วยเหลือในการไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม

๖) การให้บริการขั้นพื้นฐาน ตามหลักสิทธิมนุษยชนแก่ผู้หนีภัยการสู้รบ

๖.๑) ให้ความร่วมมือและส่งเสริมให้องค์กรเอกชน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ UNHCR เข้าไปดำเนินการช่วยเหลือผู้หนีภัยการสู้รบ/ผู้อพยพ ร่วมกับทางราชการ

๖.๒) จัดให้มีสถานบริการด้านการรักษาพยาบาล แก่ผู้หนีภัยการสู้รบ/ผู้อพยพ ที่ได้รับความเจ็บป่วยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๖.๓) จัดการศึกษาที่จำเป็นแก่ผู้หนีภัยการสู้รบบริเวณบุตรหลาน โดยในการสอนจะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ NGOs เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำครูผู้สอนที่เป็นผู้หนีภัยการสู้รบเท่านั้น และการให้ความช่วยเหลือต้องไม่ส่งผลกระทบต่อราชฎไทยบริเวณโดยรอบพื้นที่ และไม่อนุญาตให้ทำการสร้างอาคารเรียนถาวร แต่อนุญาตให้สร้างเป็นลักษณะอาคารเรียนชั่วคราวในพื้นที่เท่าที่จำเป็น โดยไม่ให้มีการขยายเพิ่มเติม

๖.๔) จัดให้มีที่พักอาศัยสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบทุกครอบครัว

๖.๕) วางระบบการให้บริการทางด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะในเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้

๖.๖) การให้ความคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศไทย โดยที่ผู้หนีภัยการสู้รบ/ผู้อพยพ สามารถที่จะดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีต่อผู้ที่กระทำการอันเป็นความผิดต่อกฎหมายของประเทศไทยซึ่งได้กระทำต่อตนเอง แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง รวมทั้งดำเนินการในศาลตามกระบวนการยุติธรรม โดยความดูแลของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่พักพิงฯ

๖.๗) การอนุญาตให้ผู้หนีภัยการสู้รบออกนอกเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ หรือออกนอกเขตจังหวัดตากเพื่อการรักษาพยาบาลตามคำแนะนำของแพทย์

๖.๘) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมนันทนาการในกลุ่มผู้หนีภัยการสู้รบ โดยเฉพาะกิจกรรมทางด้านการกีฬา ทั้งนี้ เพื่อลดความกดดันและความเครียดที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้หนีภัยการสู้รบ

๖.๙) การสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภค ยาเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ด้านการแพทย์ อุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์ก่อสร้าง สิ่งของบริจาค ฯลฯ โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๖.๙.๑) การจัดส่งเครื่องอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบของ NGOs กำหนดให้ช่วยเหลือเฉพาะบุคคลสัญชาติเมียนมาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวและขึ้นทะเบียนได้สถานะเป็น “ผู้หนีภัยการสู้รบ” และผ่อนผันให้ช่วยเหลือบุคคลสัญชาติเมียนมาที่ลงทะเบียนเข้าโครงการนาร่องการคัดกรองผู้หนีภัยสัญชาติเมียนมา (pre-screening) ที่เข้ามาพักอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว โดยไม่ได้รับอนุญาตเข้าสู่กระบวนการของ PAB (Provincial Admission Board) ภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราว

๖.๙.๒) การจัดส่งเครื่องอุปโภคบริโภค NGOs ต้องเสนอเรื่องผ่านอำเภอท่าสองยาง ล่วงหน้าอย่างน้อย ๑ เดือน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของจำนวนผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาให้สอดคล้องกับปริมาณสิ่งของที่ NGOs ขอนำเข้าพื้นที่พักพิงฯ และส่งผ่านให้จังหวัดตากนำเสนอต่อกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้ กระทรวงมหาดไทยจะได้แจ้งผลการพิจารณาให้ NGOs ทราบอย่างชัดเจนในลำดับต่อไป

๖.๙.๓) การจัดส่งยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ NGOs ต้องนำตัวอย่างที่จะนำเข้าแจกจ่ายไปให้หน่วยสาธารณสุขจังหวัดตากหรืออำเภอท่าสองยางตรวจสอบก่อนทุกครั้ง เพื่อควบคุมจำนวนและคุณภาพผลิตภัณฑ์ การจัดส่งเข้าพื้นที่และเสนอเรื่องขออนุญาตพร้อมกับหนังสือรับรองผลการตรวจสอบจากหน่วยงานสาธารณสุขด้วยทุกครั้ง

๖.๙.๔) การนำหนังสือเข้าแจกจ่ายให้กับผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ รายละเอียดของเนื้อหาหรือรูปภาพที่ใช้ประกอบภายในเล่มต้องไม่เป็นการนำความคิดทัศนคติ หรือค่านิยม สอดแทรกหรือที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์เรื่องการเมือง รวมถึงเรื่องการเผยแพร่ศาสนาเข้าแจกจ่ายในพื้นที่โดยเด็ดขาด

๖.๙.๕) การจัดส่งอุปกรณ์ก่อสร้างเข้าพื้นที่โดยเฉพาะไม้ไผ่ ไม้ยูคาลิปตัส หรือไม้สน ให้ส่งมอบไม้ที่ดำเนินการขายอย่างถูกต้องตามกฎหมายและถูกระเบียบของทางราชการเท่านั้น

๖.๙.๖) การจัดส่งสิ่งของบริจาคที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อแจกจ่ายให้กับผู้หนีภัยฯ อนุญาตให้เฉพาะเครื่องอุปโภค บริโภค ที่จำเป็นขั้นพื้นฐานเท่านั้น และให้ถือปฏิบัติตามระเบียบการนำสิ่งของเข้าประเทศไทย ทั้งนี้ จะต้องผ่านพิธีการ ทางศุลกากรเสียก่อน โดยกระทรวงมหาดไทยจะอำนวยความสะดวกในเรื่องการยกเว้นอากรสิ่งของบริจาคเข้าในประเทศไทย (Duty-Free import of Donated Items into Thailand) และดำเนินการออกของเพื่อนำไปแจกจ่ายตามวัตถุประสงค์ต่อไป ทั้งนี้ การให้บริการขั้นพื้นฐานดำเนินการตามระเบียบกฎเกณฑ์ต่อผู้หนีภัยการสู้รบอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกในด้านชนชาติ เชื้อชาติ สีดวง เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ฯลฯ

๓) สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพไม่ว่าจะเป็น งานเกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การทำเตาและเครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ งานนครกรรมการศาสตร์ ได้แก่ การเย็บผ้า การทอผ้า การทำอาหาร การทำขนมอบ ฯลฯ งานช่างเทคนิค ได้แก่ ช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างตีเหล็ก ฯลฯ เพื่อสนับสนุนการสร้างอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ในอนาคตเมื่ออพยพไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สามหรือสมัครใจกลับสู่มาตุภูมิ ทั้งนี้ ผลผลิตจากผู้หนีภัยจากการสู้รบผลิตจะต้องไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่อแข่งขันหรือแย่งตลาดกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยราษฎรไทย และสำหรับการมอบใบประกาศนียบัตรวิชาชีพให้กับผู้สำเร็จหลักสูตรการอบรม เห็นควรส่งเสริมให้ดำเนินการภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ เท่านั้น

๓.๕.๔.๓ งานรักษาความสงบเรียบร้อย

๑) ดำเนินการตามมาตรการป้องกัน และสกัดกั้น ไม่ให้ผู้หนีภัยการสู้รบ ลักลอบหลบหนีออกนอกเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ได้แก่

๑.๑) กำหนดแนวเขตและจัดทำแผนที่โดยสังเขปของพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ และประชาสัมพันธ์ให้ผู้หนีภัยการสู้รบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง NGOs และราษฎรไทยที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละทราบ

๑.๒) จัดตั้งจุดตรวจเส้นทางเข้า-ออกหลักในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ จำนวน ๑๓ จุด

๑.๓) จัดชุดลาดตระเวนโดยรอบพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่องทางธรรมชาติที่ผู้หนีภัยการสู้รบอาจใช้เป็นช่องทางในการหลบหนีออกนอกเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ได้แก่ ดอยเลว ดอยผารู และแนวสวนป่าของเอกชน

๑.๔) บูรณาการหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่จัดตั้งจุดตรวจ/จุดสกัดเพื่อสกัดกั้นในกรณีที่มีสถานการณ์ผู้หนีภัยการสู้รบหนีออกนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ

๑.๕) ดำเนินการตรวจสอบยอดจำนวนผู้หนีภัยการสู้รบรวมทั้งกลุ่มบุคคลสัญชาติเมียนมาที่มีสถานะอื่น ๆ ที่อาศัยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ แล้วรายงานผลการดำเนินการให้กรมการปกครองทราบเป็นประจำทุกเดือน

๑.๖) กรณีผู้หนีภัยการสู้รบหลบหนีออกนอกเขตพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ โดยไม่ได้รับอนุญาต จะถือว่าบุคคลดังกล่าวพ้นจากสถานะผู้หนีภัยการสู้รบและให้จำหน่ายชื่อออกจากทะเบียน พร้อมทั้งรายงานให้กรมการปกครองและกระทรวงมหาดไทยทราบ

๒) ดำเนินการรักษาความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ได้แก่

๒.๑) มอบหมายให้สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนอำเภอท่าสองยางที่ ๔ รับผิดชอบประจำโซน/และหมู่บ้าน และให้มีหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ และระวังป้องกันมิให้มีการกระทำผิดกฎหมายไทย

๒.๒) ประสานฝ่ายทหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการตรวจค้นอาวุธและสิ่งของผิดกฎหมายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ตามห้วงเวลาอย่างต่อเนื่อง

๒.๓) ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อที่ร้ายแรงอย่างเข้มงวด โดยให้ NGOs ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรคระบาดในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ รายงานข้อเท็จจริงและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่อำเภอท่าสองยางและจังหวัดตากอย่างใกล้ชิด

๒.๔) จัดทำแผนป้องกันภัยพิบัติธรรมชาติกรณีฉุกเฉิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาวัยอดภัย อุทกภัย และดินถล่ม

๓) หากผู้หนีภัยการสู้รบกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายไทยในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ หรือกรณีได้รับแจ้งประสานว่าผู้หนีภัยการสู้รบถูกจับกุมนอกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ จะดำเนินการตามกระบวนการกฎหมายและจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียน และเมื่อผู้หนีภัยการสู้รบที่ได้รับโทษแล้วจะขอกลับเข้ามาอาศัยในพื้นที่พักพิงฯ จะพิจารณาว่าสมควรกลับเข้ามาได้หรือไม่ ตามหลักมนุษยธรรมและความปลอดภัย

๔) ในการนำผู้หนีภัยการสู้รบออกพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ เพื่อประโยชน์สาธารณะภายในเขตพื้นที่อำเภอท่าสองยาง จะกระทำได้อาจต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ และหัวหน้าพื้นที่พักพิงฯ จะต้องรายงานให้นายอำเภอท่าสองยางทราบการดำเนินการดังกล่าวด้วย

๕) จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ตามวาระการดำรงตำแหน่งโดยการเลือกกันเองของผู้หนีภัยจากการสู้รบจากตัวแทนผู้หนีภัยการสู้รบ โดยให้มีหน้าที่ช่วยเหลือหัวหน้าพื้นที่พักพิงฯ และเจ้าหน้าที่ของทางการไทยในการควบคุมดูแลผู้หนีภัยการสู้รบและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่พักพิงฯ ภายใต้การควบคุม กำกับดูแลของหัวหน้าพื้นที่พักพิงฯ

๓.๕.๕ เป้าหมายการดำเนินการ มี ๓ ระยะ ดังนี้

๓.๕.๕.๑ ระยะเร่งด่วน

๑) กระทรวงต่างประเทศประสานกับองค์การนอกภาครัฐ (Non-Governmental Organizations: NGOs) เพื่อขอรับความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากประเทศต่าง ๆ เนื่องจากปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาตัดความช่วยเหลืองบประมาณที่ให้กับ NGOs จำนวนมาก ส่งผลให้ NGOs ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะด้านการให้บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านเครื่องอุปโภคและบริโภค เป็นต้น ซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ

๒) ฝ่ายไทย โดยหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ อาทิ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด ร่วมมือกับ NGOs ที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง ดำเนินการส่งเสริมและสร้างโอกาสทางอาชีพให้เกิดขึ้นภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านแม่หละ เช่น การทอเครื่องนุ่งห่มพื้นเมืองเพื่อจำหน่าย การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนเช่นเดียวกับหมู่บ้านคนไทยภายนอก การซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะที่ NGOs เปิดอบรม เป็นต้น

๓.๕.๕.๒ ระยะกลาง (๓ - ๕ ปี)

๑) ในสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตอันใกล้ ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามหรือการเดินทางกลับมาตุภูมิโดยสมัครใจ รวมไปถึงการที่ประเทศไทยที่กำลังเผชิญภาวะสังคมสูงวัย (Aged society) ส่งผลให้ประเทศไทยขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานทักษะน้อย (Low-skilled worker) อาทิ แรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร แรงงานก่อสร้าง และแรงงานในภาคประมงและแปรรูปอาหารทะเล เป็นต้น รัฐบาลไทยอาจจำเป็นต้องพิจารณาทางออกที่ยั่งยืนสำหรับผู้หนีภัยการสู้รบในลักษณะที่แสดงออกถึงความพร้อมของรัฐบาลไทยที่จะร่วมให้ผู้หนีภัยการสู้รบ เป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Local integration) เช่น การผ่อนผันให้ผู้หนีภัยการสู้รบออกไปทำงานภายในพื้นที่อำเภอซึ่งเป็นที่ตั้งของพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ และเขตอำเภอชายแดนที่มีเขตติดต่อเพื่อให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองได้และไม่เป็นภาระของรัฐบาลไทยในการให้ความช่วยเหลือในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อให้เขาสามารถหารายได้มาซื้อประกันสุขภาพ และสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐ โดยอาจใช้แนวทางที่เทียบเคียงกับแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานโดยอาศัยบัตรผ่านแดน (Border Pass)

๒) รัฐบาลไทยต้องเร่งประสานกับประเทศต่าง ๆ ที่ประสงค์รับผู้หนีภัยการสู้รบไปตั้งถิ่นฐาน ให้คงการดำเนินการไว้อย่างต่อเนื่องสำหรับผู้ที่ไม่ประสงค์จะอยู่ในประเทศไทย เช่นเดียวกับการเดินทางกลับประเทศต้นทางโดยสมัครใจหากสถานการณ์เอื้ออำนวยนั้น จำเป็นต้องหารือผ่านกลไกทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง

๓.๕.๕.๓ ระยะยาว (ภายหลังดำเนินแผนระยะกลาง)

๑) รัฐบาลไทยยังจำเป็นต้องประสานอย่างต่อเนื่องกับประเทศต่าง ๆ ที่ประสงค์รับผู้หนีภัยการสู้รบไปตั้งถิ่นฐาน ให้คงการดำเนินการไว้อย่างต่อเนื่องสำหรับผู้ที่ไม่ประสงค์จะอยู่ในประเทศไทย เช่นเดียวกับการเดินทางกลับประเทศต้นทางโดยสมัครใจหากสถานการณ์เอื้ออำนวย

๒) ต้องพิจารณาความเป็นไปได้ในการพัฒนาสถานะและสิทธิ เช่นเดียวกับกลุ่มผู้อพยพที่อยู่ในประเทศไทยมานาน เนื่องจากผู้หนีภัยการสู้รบ อาศัยอยู่ในประเทศไทยมากกว่า ๔๐ ปี อีกทั้งยังมีการจัดเก็บข้อมูลอัตลักษณ์บุคคล และจัดทำทะเบียนประวัติอย่างสมบูรณ์ และสะดวกต่อการนำไปสู่การพัฒนาสถานะต่อไป รวมทั้งการสร้างการรับรู้ต่อประชาชนชาวไทยให้มีความเข้าใจถึงความจำเป็นในการดำเนินการตามแนวนโยบายฯ ดังกล่าว เพื่อไม่ให้เกิดกระแสต่อต้าน และสามารถนำไปสู่การปิดพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ได้ในอนาคต

๔. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

จากนโยบายของรัฐบาลและสภามันคงแห่งชาติ ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติในการดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบในประเทศเมียนมาไว้ว่า เมื่อสถานการณ์การสู้รบภายในประเทศเมียนมาสิ้นสุดลงหรือเมื่อภาวะความไม่ปลอดภัยหมดสิ้นไป ผู้หนีภัยจากการสู้รบจะต้องเดินทางกลับประเทศต้นทางที่ โดยฝ่ายไทยจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้เดินทางกลับประเทศอย่างปลอดภัยและมีศักดิ์ศรี และนโยบายการส่งผู้หนีภัยจากการสู้รบจากประเทศเมียนมา ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สามซึ่งเป็นกระบวนการภายใต้โครงการตั้งถิ่นฐานใหม่ (Resettlement Program) ที่รัฐบาลไทยต้องดำเนินการร่วมกับรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ผ่านสถานเอกอัครราชทูตประเทศต่าง ๆ โดยการสนับสนุนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees: UNHCR) และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration: IOM) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การคุ้มครองและให้โอกาสใหม่แก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบที่ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศมาตุภูมิได้อย่างปลอดภัย พื้นที่พักพิงชั่วคราวบ้านแม่หละ ได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล สภามันคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง อย่างต่อเนื่องจนประสบความสำเร็จทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

๔.๑ ด้านการอำนวยความสะดวกช่วยเหลือผู้หนีภัยจากการสู้รบเดินทางกลับสู่มาตุภูมิและไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม ดังนี้

๔.๑.๑ การอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้หนีภัยจากการสู้รบเดินทางกลับสู่มาตุภูมิ รวม ๓ ครั้ง จำนวน ๖๒ ครอบครัว ๒๕๓ คน ได้แก่

- ครั้งที่ ๑ เดือน พฤษภาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๖ ครอบครัว ๒๑ คน
- ครั้งที่ ๒ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จำนวน ๓๒ ครอบครัว ๑๓๓ คน
- ครั้งที่ ๓ เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๒ จำนวน ๒๔ ครอบครัว ๙๙ คน

๔.๑.๒ การอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือผู้หนีภัยจากการสู้รบเดินทางไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม รวม ๑๓ ประเทศ จำนวน ๔๒,๐๐๑ คน

๔.๒ ด้านการบริหารจัดการ

ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีและน่าเชื่อถือในสายตานานาชาติเกี่ยวกับการดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบ รวมถึงมิติด้านอื่น ๆ ได้แก่

๔.๒.๑ งานบริหารและประสานราชการ

๔.๒.๑.๑ การส่งเสริมและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความน่าเชื่อถือให้กับนานาชาติประเทศเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือในการส่งผู้หนีภัยกลับสู่มาตุภูมิและไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม

๔.๒.๑.๒ การสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดสันติภาพในประเทศเมียนมา

๔.๒.๑.๓ การพัฒนาคุณภาพของผู้หนีภัยให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตภายหลังการเดินทางกลับสู่มาตุภูมิหรือเดินทางไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม ทั้งเรื่องของการส่งเสริมการศึกษา การฝึกอาชีพ ความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศเมียนมา การอบรมเตรียมความพร้อมด้านวัฒนธรรม/ประเพณี หรือหลักปฏิบัติเมื่อต้องโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ด้านการศึกษา จัดหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย – ปริญญาตรี ในสาขาวิชาตามหลักสูตรของประเทศเมียนมา และมีสถานศึกษาสำหรับกลุ่มผู้พิการเป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตภายหลังกลับสู่มาตุภูมิหรือไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม

๒) ด้านการฝึกอาชีพ จัดหลักสูตรการฝึกอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้หนีภัยจากการสู้รบในการดำเนินชีวิตภายหลังกลับสู่มาตุภูมิและเป็นทั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม โดยหลักสูตรการฝึกอาชีพจะเน้นฝึกอบรมในสาขาอาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดในประเทศเมียนมาและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้เมื่อไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม ได้แก่ ด้านกฎหมายพื้นฐาน ด้านวิชาชีพ และเตรียมความพร้อมด้านวัฒนธรรม/ประเพณีหรือหลักปฏิบัติเมื่อต้องโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานยังประเทศที่สาม

๔.๒.๑.๔ การส่งเสริมผลักดัน ให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบได้รับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมในการกลับสู่มาตุภูมิ หรือการไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม โดยผู้หนีภัยจากการสู้รบจะได้รับสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกับบุคคลที่อาศัยอยู่ประเทศเหล่านั้น

๔.๒.๒ งานทะเบียนและการสงเคราะห์

๔.๒.๒.๑ การให้บริการด้านทะเบียนราษฎรโดยใช้ระบบฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรร่วมกับของไทย ซึ่งกำกับควบคุมดูแลโดยสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ทั้งการรับแจ้งเกิด รับแจ้งตาย หรือการย้ายที่อยู่ ทุกวัน เวลาราชการ พร้อมทั้งมีการปรับปรุงฐานข้อมูลทางทะเบียน อาทิ การอัปเดตภาพใบหน้าบุคคลทุกช่วงอายุ ได้แก่ อายุ ๕, ๑๕, ๒๕, ๓๕, ๔๕ ๕๕ และ ๖๕ ปี การตรวจสอบข้อมูลบ้านพักอาศัยที่ยังไม่ได้กำหนดบ้านเลขที่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ข้อมูลประชากรในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ มีความถูกต้องน่าเชื่อถือเป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ตลอดเวลา

๔.๒.๒.๒ การนำข้อมูลทางทะเบียนราษฎรไปใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

๑) ด้านการตรวจสอบประชากร นำข้อมูลมาตรวจสอบประชากรเพื่อป้องกันไม่ให้มีผู้ที่ไม่ใช่ผู้หนีภัยจากการสู้รบลักลอบเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงฯ

๒) ด้านการศึกษา สามารถนำข้อมูลช่วงอายุประชากร มาวางแผนในการจัดการศึกษาทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ด้านการฝึกอาชีพ สามารถนำข้อมูลช่วงอายุ เพศ ศาสนา มาใช้สำหรับกำหนดหลักสูตรในการฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการคัดเลือกคนเข้ารับการฝึกอบรม

๔) ด้านการฝึกซ้อมแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุข สามารถนำข้อมูลช่วงอายุและเพศมากำหนดบุคลากรในการเข้ารับการฝึกซ้อมแผนฯ

๕) ด้านสาธารณสุข สามารถนำข้อมูลทางทะเบียนมาใช้วางแผนในการดูแลผู้ป่วย การควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การคุมกำเนิด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖) ด้านการแจกจ่ายสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถนำข้อมูลทางทะเบียนมาใช้ในการวางแผนแจกจ่ายสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต อาทิ ค่าอาหาร ถ่านไม้ วัสดุก่อสร้าง/ปรับปรุงบ้านพักอาศัย ได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ

๗) ด้านความมั่นคง สามารถนำข้อมูลทางทะเบียนมาวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในและการดูแลรักษาความมั่นคงของประเทศไทย

๘) ด้านการส่งผู้หนีภัยฯ เดินทางกลับสู่มาตุภูมิและโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม นำข้อมูลทางทะเบียนใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการยืนยันตัวตนของผู้หนีภัยฯ ในการส่งตัวเดินทางกลับสู่ประเทศมาตุภูมิและการเดินทางไปตั้งถิ่นฐานใหม่ยังประเทศที่สาม โดยข้อมูลทางทะเบียนราษฎรของพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากส่วนราชการไทยและสถานเอกอัครราชทูตของประเทศต่าง ๆ

๔.๒.๓ งานรักษาความสงบเรียบร้อย

๔.๒.๓.๑ การควบคุมดูแลผู้หนีภัยจากการสู้รบให้อยู่ร่วมกันในพื้นที่พักพิงฯ อย่างเป็นปกติสุข ไม่มีความขัดแย้งรุนแรง แม้ว่าประชากรในพื้นที่พักพิงฯ จะมีจำนวนมาก และมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ก็ตาม

๔.๒.๓.๒ การควบคุมดูแลไม่ให้ผู้หนีภัยจากการสู้รบฯ ดำเนินการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและผลกระทบต่อประเทศไทยและประชาชนชาวไทย โดยเฉพาะประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่พักพิงฯ

๔.๒๓.๓ การสร้างภาคีเครือข่ายร่วมกัน ระหว่างฝ่ายไทย คือ หัวหน้าพื้นที่พักพิงฯ สมาชิก อส. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บริเวณพื้นที่ใกล้เคียง หน่วยงานความมั่นคง อาทิตหาร ตำรวจตระเวนชายแดน กับฝ่ายผู้หนีภัยจากการสู้รบฯ ได้แก่ คณะกรรมการพื้นที่พักพิงฯ หัวหน้าโซน หัวหน้าหมู่บ้าน ชุติรักษาความปลอดภัย (รปภ.) (ซึ่งคัดเลือกมาจากผู้หนีภัยฯ ที่มีสุขภาพแข็งแรงและมีจิตอาสา ในการช่วยเหลือดูแลพื้นที่พักพิงฯ) ในด้านการข่าว ทั้งข้อมูลข่าว ภายในพื้นที่พักพิงฯ ข้อมูลข่าวตามแนวชายแดนที่เกี่ยวข้อง กับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้นำมาใช้ประโยชน์ ในการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านความมั่นคง รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่พักพิงและภายในประเทศไทย

